

vpl. Pyhäjärvi

Maanantai 25 helmikuuta 2019

Pyhäjärveläisyyden vaali – Karjalan puolustaja

N:o 1-2 64. vuosikerta

Laskiaisliu'ut Porsaanmäellä

Muistelin taannoin lapsuuteni aikaa ja erityisesti laskiaisen viettoja kotikylässäni Porsaanmäellä.

Laskiaisliu'ut oli odotettu, suuri ja vauhdikas tapahtuma, johon osallistuivat kaikki kynnelle kykenevät, lapset ja aikuiset kylän kuudestoista talosta.

Porsaanmäen isot pojat, ainakin Kuismen Matti, Järvisen Eino, Viskarin Lauri ja Laamasen Torsti, hiihtelivät ja laskivat Hietarannassa mäkeä, jonne olivat tehneet omat hyppyirsensä. Me pienemmät lapset laskimme milloin pellolla, milloin kylän korkeimmalta kohdalta tietä pitkin alas Kiimajärven jälle. Kelkat, pienet reet tai pahvinpalaset olivat ahkerassa käytössä. Iloiset huudahdukset ja nauru raihuivat ja kuuluivat kauas. Välillä kelkka karkasi reitiltä suoraan lumihankeen, mutta äkkiä noustiin ja otettiin uudet vauhdit.

Joskus setäni ”Miko Matti”, kuten kaikki häntä kutsuivat, lupasi meille parirekensä. Hän kehotti meitä laittamaan reet peräkkäin ja muistutti vielä, että väliketjujen ja ristikkoketjujen täytyy olla omissa koukuisaan. ”Jot’ takareki kulkuo varmasti’ mukana!” naurahhti setä ja jatkoi: ”Riihe’ seinustal’ on vanhaa lankkuu, jos tarviitta, ja ottakaa Murto, miu’ hevosei, ni ei tarvi lumes’ kaalaa!”

”Hakekaa jokahine vilttilöi, loimii ja säkkeei rekkee, ja oha teil’ kaikki’ lämmintä yllä?” huolehtivat Iso-Pahkalan Väinö, Hännikäisen Juho, isäni Aukust ja setäni Matti. Jos kovat tuulet olivat kinostaneet lunta, eivät miehet antaneet lasten laskea keskenään, vaan pitivät huolta, että aina oli joku vanhempi mukana, useimmiten kaksi.

SIVU 9

Tukkireessä istuvat Matti Mp. Vesikko ja Leo Wetterstrand. Matti Vesikon ohjaksissa hänen hevosensa Murto.

Entiset jatkavat Konevitsa ry:n hallituksessa

Luostarin ala- ja yläkirkon välillä on luomiskertomusta kuvaava maalaus. Igumeni esittelee maalausta oikealla olevassa kuvassa. (kuva Anna Voskresenskaja)

Vuosikokous valitsi Konevitsa-yhdistyksessä seitsemättä vuotta puheenjohtajana toimineen rovasti **Heikki Jääskeläisen** Helsingistä jatkamaan. Hallituksen erovuoraiset jäsenet: **Kirsti Fahler** Espoosta, varapuheenjohtaja **Veikko Muuronen** Lappeenrannasta ja **Pekka Sankilampi** Jyväskylästä valittiin uudelleen seuraavaksi kaksivuotiskaudeksi. Entisinä hallituksen jäseninä jatkavat tämän vuoden loppuun valittuina: sihteeri **Asta Rosenström-Fortelius** Hel-

singistä, jäseninä **Anastasia Injushina** Sipoosta ja **Tuija Puomiranta** Jyväskylästä sekä taloudenhoitaja **Jarmo Ihalainen** Varkaudesta.

Ensi kesän tapahtumat alkavat Konevitsan Jumalanäidin syntymän miesluostarin 625-vuotisen historian merkeissä vietetävästä pyhittäjä Arsenin praasniekasta Keiteleellä, missä toimitetaan tiistaina 11.6.2019 panihida Hiekan hautausmaalla ja suuri ehtoopalvelus Hiekan tilalla. Keskiviikkona 12.6. klo

10 vietetään muistopäivän liturgia Arsenin kirkossa Keiteleellä ja vedenpyhitys Nilakan rannassa. Juhlallisuudet jatkuvat Kuopion katedraalissa, missä toimitetaan akatistos 12.6.

Suuret juhlallisuudet kutsuvieraille 625. juhluvuoden päätteeksi järjestetään luostarissa suomalaisen juhannuksen 2019 aikoihin.

Suunnitteletko matkaa Konevitsaan? On hyvä tietää, että aiempien vuosien tapaan yhdistys järjestää sinne pyhiinvaellusmatkan

Luostarin toiminnan tukemiseksi vuodesta 1991 alkaen Suomessa toimineen Konevitsa ry:n hallituksen jäseniä Tuija Puomiranta(vas.), Anastasia Injushina, puheenjohtaja Heikki Jääskeläinen, Pekka Sankilampi, vierailijana igumeni Aleksandr ja sihteeri Asta Rosenström-Fortelius. (kuva Anna Voskresenskaja)

20.–22.7.2019. Talkooleiri, enintään 30 osallistujalle, järjestetään 28.7.-4.8.2019 ja ilmoittautuminen sinne on tehtävä netin www.konevitsary.fi kautta löytyvällä lomakkeella 15.5.2019 mennessä. Talkootyön kohteista sovitaan luostarin kanssa myöhemmin sään ja työtilanteen mukaan. Luvattu on, että leiriläisten erityis-

osaamiset pääsevät käyttöön. Pienryhmien pyhiinvaelluksista ja talkoomatkoista sekä ryhmien päiväkäynneistä voi sopia erikseen Veikko Muuronen ja luostarin kanssa.

Kerrattakoon vielä lyhyesti, että Konevitsa (ven. Коневицк, Konevets) on ortodoksisesta Konevitsan luostarista kuulu saari Laatokan länsirannan tuntumassa

Sortanlahden edustalla. Saaren pinta-ala on 8,5 km². Suomelle kuullessaan ennen toista maailmansotaa Konevitsa oli osa Viipurin läänin Pyhäjärven kuntaa. Nykyisin se kuuluu Leninigradin alueen Käkisalmen piirin Sakkolan eli Gromovon maalaiskuntaan.

SIVU 5

25. helmikuuta 2019

Surullisia uutisia Säätiössämme

Tammikuun lehteen luonnostelemani pääkirjoitus oli viimeistä silausta ja lehteen lähettämistä vaille valmis. Maanantaina 21.1. sain suruviestin, jossa kerrottiin, että lehtemme pitkäaikainen päätoimittaja ja ystävämme Marjo Ristilä-Toikka oli menehtynyt yllättäen edellisenä perjantaina. Olimme Säätiön asiamiehen Kirsti Naskalin kanssa järkyttyneitä yllättävästä tilanteesta. Pian nähtiin lehden ilmestyminen tammikuulla mahdolliseksi tehtäväksi.

Tiedotettuaamme Säätiömme hallintoa, kutsumme hallituksen koolle seuraavaksi sunnuntai-illaksi. Kuluneet viikot ovat olleet työntäyteisiä: tiedostojen etsimistä Marjon useammalta tietokoneelta, vt. päätoimittajan ja lehden taittajan etsimistä. Paljon on ollut soiteltavaa, soviteltavaa ja suunniteltavaa, mutta nyt Säätiömme on sopinut vt. päätoimittamisesta Riikka Salokanteleen kanssa ja taittamisesta Rami Toivosen kanssa kevääksi - ainakin vielä maaliskuun lehden osalle. Kiitokset heille nopeasta ja ammattitaitoisesta reagoinnista yllättävässä tilanteessamme. Heillä on vuosien kokemus vastaavan pitäjälehdien teosta. Lisäksi asiamiehemme Kirsti on valmistellut materiaalia lehteen ja hoitanut juoksevia asioita.

Lehtemme ilmestyi nyt kädessänne olevana tammikuun ja helmikuun kaksoisnumerona.

Maaliskuusta eteenpäin lehti ilmestyy jatkossa taas kerran kuukaudessa 12-sivuisena. Pyrimme valitsemaan hakijoiden joukosta sitoutuneen lehden tekijän kevään aikana. Myös lehtemme lukijoiden apu on tärkeä lehden monipuolisuuden vahvistajana; tarvitsemme juttujen ja tarinoiden toimittajia.

Omasta ja koko Säätiön puolesta lämmin osanotto Marjon omaisille ja läheisille.

PERTTI HAKANEN
Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön
puheenjohtaja

”Myö yhes...”

Toiminnallisen vuoden alkajaisiksi ja vauhdittamiseksi Karjalan Liitto järjesti 26.1.2019 Karjalatalolla Helsingissä kaikille jäsenyhteisöjensä puheenjohtajille ja sihteereille suunnatun kutsuseminaarin, jonka teemana oli ”Myö yhes ollaa Karjalan Liitto”. Kutsun oli ottanut vastaan yli 200 karjalaisjärjestöjen toimijaa. Vpl. Pyhäjärvi-Säätiöstä oli mukana hallintoneuvoston puheenjohtaja Esko Pulakka ja säätiön asiamies Kirsti Naskali ja toki mukana oli myös säätiön hallituksen puheenjohtaja Pertti Hakanen, joka Karjalan Liiton puheenjohtajana oli seminaarin vetäjä.

Liiton puheenjohtaja Pertti Hakanen kertoi liiton ajankohtaisista asioista, kuten liiton taloudesta. Liitto on velaton, mutta edessä on iso hanke, koska Karjalatalo vaatii peruskorjausta. Ensi vuosi 2020 on liiton juhluvuosi, liitto täyttää 80 vuotta. Juhlavuoden toiminnan suunnittelu ja ideointi on jo hyvässä vauhdissa. Jäsenmaksu ja sen suuruus on aina ajankohtainen aihe, ja nytkin sen esiin ottaminen selväsi sähköisesti kuuntelijat. Eurot käytetään liiton toiminnan pyörittämiseen, mutta asia ei aina selkeästi välity jäsenille. Puheenjohtaja Hakanen totesi, että se mitä jäsen hyötyy jäsenmaksusta on tuotava paremmin esille. Jäsenmaksu mm. sisältää mahdollisuuden tehdä jäsenyhteisön verkkosivut liiton verkkosivujen yhteyteen. Tätä mahdollisuutta Vpl. Pyhäjärvi-Säätiökin on käyttänyt hyväkseen: säätiön verkkosivut ovat Karjalan Liiton verkkosivujen ”alla” rakenteeltaan yhdenmukaisina muiden vastaavien yhteisöjen verkkosivujen kanssa. Pertti Hakanen korosti, että avoimuus, rehellisyys ja oikeudenmukaisuus ovat tärkeitä kaikkien järjestöjen toiminnassa.

Seminaarin yhteydessä julkistettiin Vuoden karjalainen kirja. Valinnan teki tänä vuonna kansanedustaja Martti Talja, joka mm. vetää eduskunnan Karjala-kerhoa. Hänen valintansa oli Arvo Tuomisen kirja ”Karjala – koko tarina”. Talja päätyi teokseen, koska se hänen mielestään tuo esille koko karjalaisen heimon vuosituhtaus historian.

Karjalaisseurojen

Seminaariyleisöä Karjalatalon isossa salissa. Edessä vasemmalla Vammalan Karjalaseurasta seuran sihteeri Maileena Hyyti ja varapuheenjohtaja Sirpa Niskanen.

Keski-Suomen piiri palkittiin liiton kannustinjärjestelmän parhaiten toteuttaneena piirinä matkapalkinnolla, jotta he voivat viedä bussilisen väkeään Karjalaisille kesäjuhille Hämeenlinnaan ensi kesäkuussa. Piiri on muun aktiivisen toiminnan ohella kehittänyt liiton vuoden 2019 teemaan ”Karjalan lapset ja nuoret” liittyvää kerhotoimintaa.

Karjalatalon eri keroksiin oli tehty erilaisia tietokupisteitä ajankohtaisista aiheista, mm. verkkosivujen rakentamisesta, luovutetun alueen hautausmaahankkeen nykytilanteesta, ”Miun tarina” – sähköisestä tarinoiden tallennushankkeesta, Karjalan Liiton vuoden 2019 teemasta ”Lapset ja nuoret”. Päivän aikana oli myös mahdollisuus tutustua Karjalatalon kirjastoon. Kirjastossa on edustava valikoima Vpl. Pyhäjärveäkin koskevaa kirjallisuutta, kyläkirjoja ym. Kirjasto on luonteeltaan käsikirjasto eli kirjoihin voi tutustua siellä, mutta niitä ei lainata.

Seminaarin iltapäivän ”vetonaulana” oli Suomen jääkiekkomaajoukkueen päävalmentaja Jukka Jalosen luentoesitys. Jukka Jalosen karjalaiset juuret ovat Antreassa, Kirvussa, Ruokolahdella ja Rautjärvellä. Hän kertoi viettäneensä lapsena ja nuorena kesiä isovanhempien luona Etelä-Karjalassa ja Rautjärven mummolta hän oli oppinut karjalaisuuden perusasiat: vieraanvaraisuuden ja kodin lämpimän ilmapiirin. Jalonen sanoi tuntevansa olonsa kotoisaksi Karjalatalossa karjalaisen yleisön edessä. Jukka Jalonen käsitteli esityksessään yhteistyön, ”yhteispelin” tärkeyttä. Hän sanoi, että tavoitteita on asetettava ja ainakin jotain näkyvää pitäisi saada aikaiseksi. Hän kehotti miettimään, onko

Pertti Hakanen kiitti Jukka Jalosta mielenkiintoisesta esityksestä.

toiminta merkityksellistä, varsinkin nuorille. Hyvän joukkuehengen taustalla on, että jokainen saa olla oma itsensä, kaikkia arvostetaan, erilaisuutta ja erilaisia tilanteita siedetään. Johdolta odotetaan intohimoa, sitou-

tumista tehtävään ja yhteistyökykyä. Mieleen jäi myös, kun hän sanoi, että kukaan ei voi olla työssään ja tekemisessään salaa hyvä, siitä jää aina kiinni.

KIRSTI NASKALI

Vpl. Pyhäjärvi-lehti ilmestyy kerran kuukaudessa. Lehden kustantaja on Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö sr. Lehden tarkoituksena on toimia Viipurin läänin pyhäjärveläisten ja heidän jälkeläistensä yhdyssiteenä, vaalia pyhäjärveläisyyttä ja karjalasta kulttuuria, muistella entisiä aikoja, mutta kertoa myös pyhäjärveläisten ja heidän jälkeläistensä nykyelämästä.

Etsimme Vpl. Pyhäjärvi-lehdelle

päätoimittajaa

joka vastaa itsenäisesti lehden toimittamiseen liittyvistä tehtävistä. Lehdellä on runsaasti avustajia, mutta toimittajan tulee myös itse osallistua kirjoittamiseen ja aineiston käsittelyyn. Tehtävään liittyy myös matkustamista. Karjalaiset juuret ja siirtokarjalaisuuden tuntemus ovat tehtävässä avuksi.

Tehtävä on osa-aikainen. Vpl. Pyhäjärvi-lehti ilmestyy kerran kuukaudessa, ja se on ollut 12-sivuinen. Jos olet kiinnostunut tehtävästä, kerro itsestäsi ja lähetä kirjallinen hakemuksesi palkka- tai palkkiotoiveineen 28.2.2019 mennessä osoitteella: Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö sr, c/o Kirsti Naskali, Miharintie 312, 37200 Siuro.

Lisätietoja saa säätiön asiamieheltä
Kirsti Naskalilta, puhelin: 040 7192 692,
e-mail: kirsti.naskali@gmail.com.

Apurahansaajan kuulumisia

Olen Silja Ijas ja opiskelen kolmatta vuotta Hokkaidon yliopistossa Sapporossa, Japanissa. Sain tänävuonna Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön apurahan ja sen takia haluan esitellä itseni ja elämäni Sapporossa Vpl. Pyhäjärvi-lehden lukijoille. Sukujuureni isän puolelta ovat Vpl. Pyhäjärven Noitermaassa, mutta itse olen asunut koko ikäni Helsingin seudulla ja viimeiset kolme ja puoli vuotta Japanissa.

Kävin tutustumassa sukuni kotiseutuihin Pyhäjärvellä elokuussa 2012 Pärssisten ja Pulakoiden sukuseurojen järjestämällä matkalla. Isommalla matkustajaryhmällä vierailimme mm. Konevitsan luostarissa, Käkisalmissa ja tutustuimme Noitermaan kylään, jossa Ijaksen sukua on asunut jo 1800-luvun alusta lähtien. Sen lisäksi Ijasten kesken kävimme vielä Räisälän Hytintalossa, josta äijäni Antti Ijas (s.1908, k.1986) osti maatilan kesällä 1939.

Matkalla oli mielenkiintoista nähdä omin silmin paikkoja, joista olen tätieni

Karjala on kaunista seutua, mutta oli hieman ikävää nähdä, että paikkojen hoito oli jätetty vähän vähemmälle, esimerkiksi rakennukset olivat varsin ränsistyneitä ja jättiputkea kasvoi melkein joka pientareella. Lisäksi en ole varmaan koskaan eläissani pelännyt yhtä paljon kuin venäläisen taksikuskin kaahatessa valtavia kuoppia täynnä olevalla maantiellä Räisälän reissumme aikana. Pääasiassa matkasta jäi kuitenkin mieleen mukavia muistoja.

Nykyinen asuinkaupunkini Sapporo sijaitsee Japanin pohjoisimmalla saarella Hokkaidolla. Se on lähestulkoon kahdella miljoonalla asukkaallaan Japanin viidenneksi suurin kaupunki. Ilmasto muistuttaa paljon Etelä-Suomen oloja, tosin talvella lämpömittari ei laske aivan yhtä alas kuin Helsingissä, mutta toisaalta lunta sataa noin 6 metriä talvessa eli huomattavasti Helsingistä enemmän. Alkukesä on viileä, kuten Suomessakin, mutta erityisesti heinä-elokuun taitteessa on usein pitkäkö hellejakso.

Talvi-ilta Hokkaidon yliopiston kampuksella.

Puupiirrokskurssin vuoden 2019 kalenteria varten painamani kansilehti "Karjalan käköset".

ja setieni useasti kuullut puhuvan, esimerkiksi Noitermaan Lamminharju. Pääsin myös liittymään Laatokan uimareihin, kun kävimme katsomassa Vuohensalossa kasvavaa ilmajuurimäntyä ja pulahdin siinä samalla myös uimaan Laatokassa. Erityisen mieleenpainuvaa oli, kun tapasimme isotätiä Anni Pulakan entisellä kotitalolla suomea puhuvan venäläisen naisen, jonka kanssa juttelimme pitkät pätkät.

Opiskelen Hokkaidon yliopistolla Japanin tutkimusta pääaineenani Japanin politiikka ja yhteiskunta ja sivuaineenani Japanin historia ja kulttuuri. Valmistun keväällä 2020 humanististen tieteiden kandidaatiksi. Olen erityisen kiinnostunut kielistä: kielten oppimisesta, kielten opettamisesta, kielitieteestä sekä kielen sosiologiasta, jossa tutkitaan sitä, miten yhteiskunta vaikuttaa kieleen muun muas-

sa kielipolitiikan ja kieleen/kieliin liittyvien asenteiden kautta.

Vapaa-ajallani harrastan puupiirustusta sekä paikallisen Suomi-seuran suomen kielikursseilla avustamista. Suomen opiskelu on Japanissa melko suosittu harrastus ja yksin Sapporossa Hokkaido-Suomi-seuran järjestämille kielikursseille osallistuu säännöllisesti noin 50 henkeä. Kielitunneilla on mukava käydä ker-

Hokkaido-Suomi-seuran suomen alkeiskurssilla aloitettiin suomen opiskelu opettaja Yasukatsu Katasen johdolla huhtikuussa 2018.

tomassa Suomesta ja auttamassa kielen opiskelussa ja samalla tapaamassa muita Sapporossa asuvia suomalaisia.

SILJA IJAS

Kirjoittaja sai vuonna 2018 Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön myöntämän apurahan.

Kerro perheen ja suvun uutiset lehdessä; muistathan kuitenkin aina kysyä asianosaisilta luvan tietojen julkaisuun

Rakkaamme

Varpu Maria PAPPINEN

s. 14.9.1923 Pyhäjärvi Vpl
k. 30.12.2018 Järvenpää

Ikävöiden
**Kaisu ja Jumppu
Roope ja Jandra
Sisarukset perheineen
Ystävät ja tuttavat**

*Oi saanhan joukkoon autuaitten
kanss' ystäväini ja omaisten
mä päästä kerran
luo armon Herran.
Oi saanhan sen!*

Siunaus on toimitettu 19.1.2019.
Lämmin kiitos osanotosta.

Rakkaamme

Sirkka HONKANEN

ent. Pienimäki
o.s. Rautiainen

s. 7.7.1927 Vpl. Pyhäjärvi
k. 26.12.2018 Lavia

*Ei huolta, ei murhetta
taivaan tiellä
Oli Sinua jo moni
vastassa siellä*

Elät aina muistoissamme,
kaikesta kiittäen
**Lähiomaiset
Muut sukulaiset ja
ystävät**

Siunaus läheisten saattamana Lavian
kappelihautausmaahan.
Lämmin kiitos osanotosta.

Rakkaamme

Olga Maria SILVENNOINEN

* 14.9.1912 Kurkijoki
† 1 6.12.2018 Huittinen

*Kauniina nauhana vuosien päivät,
helminä kaikki muistoiksi jäivät.
Elämän päivien ketju on kallis,
helmist' ei yhdenkään kadota
sallis.*

Kaivaten
**Sirkka-sisar
Marti perheineen
Sinikka perheineen
Arvo perheineen
Salme perheineen
Sirpa ja Erkki
Terttu perheineen
Jukka perheineen
ystävät**

Siunaus toimitettu läheisten läsnä ollessa.
Lämmin kiitos osanotosta.
Kiitos Kuninkaisten vanhainkodin henkilökunnalle,
sekä kaikille Olga hoitaneille.

Päätoimittaja

Marjo Hilikka RISTILÄ-TOIKKA

s. 10.9.1962 Lempäälä
k. 18.1.2019 Lempäälä

Marjon muistoa kunnioittaen ja
kiittäen

**Vpl. Pyhäjärvi-lehti
Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö sr**

Marjo Ristilä-Toikan muistolle

Toimittaja Marjo Ristilä-Toikka menehtyi 56-vuotiaana 18.1.2019 nopeasti edenneeseen sairauteen. Hän oli syntynyt 10.9.1962 Lempäälässä.

Lempäälän-Vesilahden Sanomien palvelukseen Marjo tuli suoraan koulunpenkiltä pian ylioppilaaksi päästyään vuonna 1981. Työssä ollessaan hän kävi erilaisia alan kursseja, ja hänestä kehittyi nopeasti luotettava, tehokas ja taitava toimittaja. Pienessä työyhteisössä syntyivät samalla ystävyssuhteet, jotka jatkuivat vielä senkin jälkeen, kun henkilöt hajaantuivat muualle. Lempäälän-Vesilahden Sanomien työvuosien aikana Marjo myös avioitui, puolison suvun maille rakennettiin talo, ja perheeseen syntyi kaksi poikaa.

Parikymmentä vuotta paikallislehdessä palveltuaan Marjo Ristilä-Toikka jatkoi uraansa vähän aikaa Korpilahti-lehden päätoimittajana sekä muun muassa Lempäälän seurakunnan tiedottajana ennen kuin löysi uuden elämäntehtävän.

Marjo Ristilä-Toikka, joka oli äitinsä kautta puoliksi karjalainen, halusi vaalia karjalaista identiteettiään. Hän toimi 1990-luvulla parin vuoden ajan Lempäälän Karjalaiset ry:n puheenjohtajana. Sakkola-Säätiölle hän toimitti ja taittoi 2000-luvulla melkein kaikkien kylien kyläkirjat, yhteensä toistakymmentä teosta. Samalla hän toimi kolmen rajan taakse jääneen pitäjän lehden päätoimittajana. Pisimpään hän teki sakkolalaisten Suvannon Seutua, ja myöhemmin hän otti vastatakseen myös Vpl. Pyhäjärvi-lehden sekä Rautalaisten lehden. Hänen tärkeimmät harrastuksensa olivat koirat ja puutarha.

Marjon työt jäivät pahasti kesken. Kaikki kolme lehteä joutuvat nyt etsimään uuden tekijän. Niiden lisäksi häntä kaipaamaan jäi perhe, puoliso ja pojat sekä erityisesti kaksi lähellä asuvaa lastenlasta, joille hänellä aina arjen työtehtävien ohella riitti aikaa.

RITVA MÄKELÄ
Marjon työtoveri hänen
uransa alussa

Kirkonsanoma

Maailma, uskonnot ja kristillinen usko

Noin 30 vuotta sitten Eurooppaa alkoivat ravistella rajut muutoksen tuulet. Niiden seurauksina Berliinin muuri murtui, Neuvostoliitto hajosi ja sen vallan alla olleet maat saivat itsenäisyytensä. Tuo mullistus oli samalla kertaa odottamaton ja toivoa herättävä. Olin itse 1960-luvulta alkaen kulkenut Berliinin muurin tuolle puolen lukuisia kertoja, usein aika joustavasti, joskus varsin kangerellen. Berliinin muuri oli raja, jonka molemmilla puolilla eli sama kansakunta. Ja sa-

malla se kuitenkin oli ilmaus koko maailmaa leimaavasta vastakkainasettelusta, joka oli milloin tahansa vaarassa kärjistyä kylmästä sodasta kuumaksi.

Kun muuri kaatui, se tuli täydellisenä yllätyksenä, myös minulle. Olin ajatussissani alistunut siihen, että muuri seisoo yli oman elämäni viimeisen rajan. Kun muuri kaatui ja Neuvostoliitto hajosi, alistumisen tunteen sijalle nousi toivo: muuttuisiko Eurooppaa ja koko maailmaa leimaava kylmän sodan mieletttömyys

luottamukseksi ja järjen ohjaamaksi poliittiseksi toiminnaksi?

Vuoden 2019 alkaessa on todettava: näin ei valitettavasti tapahtunut. Alistunut masentuneisuus uhkaa jälleen ottaa paikan toivolta, joka oli jo vahvana viriämässä. Maailmanpolitiikkaa leimaa entistä useammalla taholla oman edun ja vallan tavoittelu, jossa totuudesta on tullut pelkkää kauppatavara. Maailman kolme johtavaa suurvaltaa puhuvat kieltä, jota hallitsevat totuuden pyrkimisen sijasta vain

omaa etua tukevat mielipiteet.

Samanaikaisesti maailmassa käydään tuhoisimpia sotia toisen maailmansodan jälkeen. Maailman vanhimmat kulttuurikaupungit Syyriassa raunioituvat, ja myös sen naapurimaissa sadattuhannet lapset riutuvat nälkään. Tuhoa ei tuota vain islamilaisesta maailmasta lähtenyt uskonnollinen terrorismi, vaan myös Kaukoidän uskonnot, hindulaisuus ja buddhalaisuus, joita monet ovat tottuneet pitämään "rauhanuskontoina", ovat

Im memoriam Marjo Ristilä-Toikka

Vpl. Pyhäjärvi-lehden helmikuun numerossa vuonna 2007 oli ilmoitus, jossa etsittiin lehdelle vastaavaa päätoimittajaa. Lehden toimittamisesta oli tuolloin monen vuoden ajan vastannut säätiön hallintohenkilöistä koostunut toimitusryhmä, mutta nyt lehdelle oli päätetty hakea päätoimittajaa. Toukokuun lehdessä kerrottiin, että Vpl. Pyhäjärvi-lehden uudeksi päätoimittajaksi oli valittu 1.8.2007 alkaen Marjo Ristilä-Toikka ja heinäkuun lehden pääkirjoituksessa Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön silloinen hallintoneuvoston puheenjohtaja Antero Pärssinen toivotti Marjolle onnea uudessa työssä pyhäjärveläisyyden ja karjalaisuuden vaalimisessa. Elokuun lehdessä oli Marjon ensimmäinen pääkirjoitus otsikolla "Pienestä kiinni". Se on hieno kirjoitus karjalaisuuden ylläpitämisestä ja jatkumisesta uusien sukupolvien parissa. (Kirjoituksen voi käydä lukemassa Vpl. Pyhäjärvi-säätiön verkkosivuilla. Vanhat lehdet löytyvät kohdasta: lehti, arkisto.)

Marjolla oli äitinsä puolelta vahvat karjalaiset juuret Pyhäjärven naapuripitäjästä Sakkolasta. Hän tunsii siirtokarjalaisen elämänmenon ja kulttuurin. Kun hän lisäksi oli mukana Sakkola-Säätiön toiminnassa ja oli jo ennen Vpl. Pyhäjärven lehden päätoimittajaksi tuloa toimittanut pitkän aikaa Suvannon Seutu-lehteä, Marjon huomaa saattoi Vpl. Pyhäjärvi-lehdenkin turvallisesti uskoa.

Marjo ehti toimittaa Vpl. Pyhäjärvi-lehteä yksi-

toista ja puoli vuotta. Hän vastasi itsenäisesti kaikista lehden toimittamiseen liittyvistä tehtävistä, hänellä oli hyvät suhteet lehden avustajajoukkoon ja hän teki myös itse haastatteluja ja kirjoituksia. Marjo oli aina mukana kesäisillä Vpl. Pyhäjärvi-juhlilla, myös pari vuotta sitten, kun juhlat pidettiin Plodovojoessa, ja laajat artikkelit juhlistamiseksi olivat Marjon käsialaa.

Marjo oli itsestään numeroa tekemätön, tunteellinen, taitava ja joustava lehdentekijä. Avustajilta tai pääkirjoituksen tekijöiltä saattoivat jutut tulla viime tipassa tai jouduttiin pyytämään Marjolta lisäaikaa. Aina suhtautuminen oli yhtä rauhallista ja ystävällistä. Marjo toivoi ensimmäisessä pääkirjoituksessaan, että lehti saadaan pysymään "mielenkiintoisena, odotettuna postiluukun kolauttajana". Sitä se on ollut ja on varmasti jatkossakin Marjon hengessä. Marjo teki toimittamiensa lehtien kautta arvokasta työtä pyhäjärveläisten ja kaikkien karjalaisten hyväksi.

Kaipaamme Marjoa kiitollisina, ja otamme osaa omaisten suruun.

Vpl. Pyhäjärvi-lehden toimituskunta ja Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hallitus

Luostarin toinen kunnostusvaihe jatkuu ripeänä

Konevitsa...

jatkaa sivulta 1

Igumeni Aleksandr kertoi luostarin toiminnasta 1991 lähtien

Vuosikokouksessitelmässään luostarin nykyinen, 2007 lopussa tehtävässä aloittanut, johtaja igumeni Aleksandr kertoi historiasta ”levein silveltimenvedoin”. Uuttakin, ei aiemmin esillä ollut tietoa alkuvaiheista saatiin kuulla. Tässä poimintoja esityksestä pienin täydennyksin.

Jumalan valvova silmä on luostarin pääkirkon yläkirkosta alakirkkoon laskeuduttaessa eteisen oven yläpuolella maalauksen aiheena. (kuva Anna Voskresenskaja)

Igumeni Nazari sai tietää luostarista silloiselta seminaarin opiskelijalta **Jorma Heikkiseltä**, joka nykyisin toimii Kuopion ja Karjalan metropoliitta **Arsenina**. Nazari ja Arsenij oli vihitty Pietarissa munkiksi Pietarin Hengellisen akatemian pappisseminaarissa yhtä aikaa 1985. Munkiksi vihittäessä Jorma Heikkinen oli saanut nimen Arseni pyhittäjä Arseni Konevitsalaisen mukaan.

Tammikuun 1.päivänä 1990 Leningradissa olleen

Valamon luostarin podvorjen kirkkoherrana aloittanut, myöhemmin luostarin ensimmäisenä johtajana toiminut igumeni **Nazarij**, nykyinen Kronstadtin piispa, kävi saarella ensimmäisen kerran tammikuussa 1990 yhdessä nykyisin Murmanskin ja Montshegorskin metropoliitan Simonin kanssa. Tehtävänä oli arvioida kannattaako yrittää alkaa jälleenrakentaa vanhaa luostaria. Saari oli suljettu. Sinne ei oltu päästy edes käymään. Helmikuussa 1991

roitsija Heikki (Andreas) Hänninen Helsingistä saapuivat Konevitsaan. Luostarin jälleenrakennus alkoi. Suomalaisia ei Konevitsan saarella ollut 1944 jälkeen tätä ennen käynyt lukuun ottamatta Kostamuksen rakentamisen aikoihin 1970-luvun lopulla siellä vierailutta presidenttien Urho Kekkosen ja Nikita Sergejevitš Hruštšovin yhteistä metsästyssuoruetta.

Vanhan Konevitsan viimeinen noviisi, Liikolan kylässä lähellä Viipuria 1915 syntynyt Andrei Peschkoff – Konevitsan Antti – ennätti ennen kuolemaansa, ollessaan jo vakavasti sairas, käydä muutaman päivän vierailulla luostarissa kesällä 1991. Hän kertoi uudelle vasta aloittelevalle veljestölle entisestä luostarin elämästä.

Joitain merkkipaaluja

Igumeni Aleksandrin laajasta historiaesityksestä mieleen jäävimpinä kerrottakoon juhannuksena 1993 vietetyistä luostarin perustamisen 600-vuotisjuhlilla. Niiden järjestelyihin sain koko kevään Suomessa tehtyjen valmisteluiden lisäksi osallistua luostarissa yhtenä talkoolaisena runsaan viikon ajan juhlien alla ja juhlissa. Juhlavieraiden joukossa nähtiin mm. silloinen Suomen ev. lut.kirkon arkkipiispa John Wikström ja ortodoksisen kirkon arkkipiispa Johannes sekä muita piispoja molemmista kansankirkoista. Myöskin mm. Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön silloinen puheenjohtaja Erkki Pärssinen osallistui kutsuttuna vieraana 600-vuotisjuhliin yhteensä runsaan 300 vieraan joukossa.

Merkkipaaluja luostarin uudemmassa, 28 –vuotisessa historiassa on useita. Mainittakoon niistä edelleen mm. vuonna 2006 tapahtunut ihmistä tekevän Jumalanäidin ikonin vierailu Heinäveden

Konevitsan luostarin johtaja igumeni Aleksandr esitelmöi vuosikokousväelle luostarin jälleenrakentamisen vaiheista tulkkinan Helena Pavinskij. Taustalla heijastettuna kuva Konevitsan Jumalanäidin elämäkertakonista. (kuva Heikki Jääskeläinen)

Valamon luostarista. Kyseessä on vanhin tiedossa oleva toisinto Pyhittäjäisä Arsemin 1393 luostariin Athosvuorelta tuomasta ikonista. Professori Aino Jääskisen tutkimusten mukaan kyseinen ikoni ei ole alkuperäinen vaan ajoittuu 1500-luvun puoliväliin.

Heinäkuussa 2016 itse valtion päämies Vladimir Putin teki lyhyen yllätysvierailun luostariin osallistuen Arseni Konevitsalaisen kirkossa pidettyyn vigiliaan. Samassa kuussa tapahtuneiden

Putinin ja ”Rosneft” –yhtiön johtaja Igor Setshinin vierailuiden käänteen tehneenä seurauksena allekirjoitettiin elokuussa 2018 yhteistyösopimus entisöimis- ja kunnostustöiden aloittamisesta.

Vauhdilla edenneiden töiden ensimmäinen vaihe on valmistunut ja kohteita viimeistellään. Kellotornin kunnostus on valmis, uudet kellot nostettu paikoilleen, pääkirkon yläkirkon maalauksia ja valkoisen hotellin kunnostusta viimeistellään. Piha-alue,

alkaen uudesta laiturista ja viheristutuksista alueella, on pitkälti rakennettu uudelleen ja kunnostustöitä jatketaan. Merkittävä parannus saatiin, kun Laatokan allttavaa kaapelia pitkin saarelle nyt johdetaan sähköä ja saadaan siten mm. päivittäin lämminvettä vettä. Seuraavina kunnostettavina ovat vuorossa mm. punainen hotelli ja Arsenin kirkon ja skiittojen kirkkojen kunnostamistyöt.

KAARINA PÄRSSINEN

turvautuneet aseisiin ja vainoihin. Kiinan ateistinen valtiollinen johto on pelästynyt kristittyjen määrän nopean kasvun johdosta ja aloittanut heitä ja heidän kirkkorakennuksiaan kohtaan suoranaisen vainon.

Onko kristillisellä uskolla tässä tilanteessa voimaa pitää toivoa yllä? Vastaus riippuu siitä, mitä ymmärrämme uskolla ja toivolla. Kristillinen toivo ei ole samaa kuin usko siihen, että valistus lopulta voittaa. Viimeisten 30 vuoden aikana toki on tapahtunut paljon

muutosta parempaan. Aineellinen hyvinvointi on monessa maassa lisääntynyt, ja köyhyys on maailmanlaajuisestikin edes hiukan vähentynyt. Oikeista epäkohdista puhutaan entistä avoimemmin. Tämä kehitys ei kuitenkaan riitä kristillisen toivon takeeksi. Ranskan vallankumouksen (1789) aikoihin voimistuneella valistusfilosofialla ryydittynyt teologia kylläkin kavensi kristillisen uskon yleiseen edistysoptimismiin, mutta kristillinen toivo on jotakin enemmän.

Kristillinen toivo ei valheellisesti tavalla idealisoi maailman tulevaisuutta. Ihmisen synnin tähden pahuus ja valhe ovat voimallisia maheteja, jotka vaikuttavat maailman kulkuun. Mutta se ei merkitse sitä, että Jumalan ote hänen luomastaan maailmasta olisi herpaantunut. Sen takeena on Kristuksen aikaansaama sovitus, joka avaa sydämemme uskomaan, silmämme näkemään ja kätemme tekemään parempaa kuin pahan vallan tuhot.

JUHANI FORSBERG

Joulutähteni

*Istuin mä lapsena ikkunalla
ja katselin tähteä taivahalla.
Yksi tähti oli kirkas ja suuri:
se joulutähteni oli juuri.*

*Kun kasvoin ja kuljin koulutiellä
oli tähtitaivas ylläni siellä.
Kun mä katselin ylöspäin,
siellä joulutähteni nähdä sain.*

*Vaikka mä olin jo aikuinen,
usein mä silti muistin sen.
Illan hämärän saapuessa
tähtitaivasta katsellessa.
Siellä loisti tähti niin soma,
joulutähteni – ikioma.*

*Vuosien varrella maailmalla
monta tähteä tuikkinut taivahalla.
Tähteä yhtään ei kirkkaampaa
matkalta mieleen jää
kun se, mikä kotini ikkunalla
loisti silmiini taivahalla.
Se on mulla mielessä yhä
se joulutähteni, kirkas pyhä.*

HELMI PÄRSSINEN
(Montrua) Keikyä

Kinnasten serkkutapaaminen Raijalan Maaniityssä

Rautulaisesta Kinnasen Eetusta tuli pyhäjärveläinen, kun hän osti v. 1935 Kallenkartanon Valkeamäen tilan, ja myös rautulaistaustaisesta Kalmin Saimasta tuli pyhäjärveläinen, kun Saima ja Eetu avioituivat v. 1942. Heidän ensimmäisestä lapsestaan tuli paljasjalkainen pyhäjärveläinen, sillä Antti-poika syntyi sodan keskelle 1944, ikkunoiden helistessä pommien jytyästä, viimeisenä Pyhäjärvellä syntyneenä poikalapsena.

Samana päivänä tuli lähtökäsky evakkoon ja Eetu-isälle kutsu takaisin rintamalle: eihän talo kahden miestä kaipaa. Eetu saatteli Saima-äidin ja kahden päivän vanhan pojan evakkojunalle, toimitti jotakin irtaimistoa lähetettäväksi turvaan. Sitä perua Maaniityssä on edelleen ainakin yksi kaappi. Eetu palasi takaisin rintamalle ja Saima kolkutteli evakkojunassa nyytti kainalossa Pylkönmälle.

Pylkönmäeltä perhe muutti sitten Sammaljoelle, jossa syntyi Matti 1946. Sammaljoelta tultiin Huitisiin, ensin Raijalan koulun yläkertaan. Sitten oli vuorossa Heikki, joka on ainoa meistä, joka ei syntynyt kotona vaan Saima-äiti haki hänet polkupyörällä laitokselta.

Yhden huoneen mökki

Lyhyen Korpelassa asumisen jälkeen saatiin lopulta oma paikka Maaniitystä, johon Eetu, joka oli nimennyt itsensä papaksi, sekä kotona että naapurustossa, oli jo rakentanut lautaisen yhden huoneen mökin, jossa oli uuni keskellä. Tästä "pienestä mökistä" käsin sitten aloitettiin rakentaa "suurta mökkiä", ja vielä hiukan keskentekeiseen taloon syntyi vielä Hilma 1951, viimeinen papu palossa.

Siellä Raijalan Maaniityssä eleli pienen siirtolaistilan työntäyteistä arkea tämä kuusihekinen perhe: vähän maata, vähän metsää, muutama lehmä, kanoja, joskus sikoja, hevonen, vaatimatonta mutta turvallista elämää.

Aikanaan pojat avioituivat ja perustivat perheen. Antti toi Maaniityyn Ojaniitun Marjatan ja he asuivatkin vähän aikaa siellä. Syntyipä heidän esikoisensa Mirja sinä aikana. Työpaikka löytyi kuitenkin kummallekin Turusta, Antille Laivateollisuudesta ja Marjatalle Huhtamäki-yhtiöstä. Nuorempi lapsista Lea syntyi Turkuun muuton jälkeen.

Matti teki työuransa

Uudessakaupungissa auto-
tehtaalla ja hänen vaimonsa, Tammisen Birgit, oli opettajana Laitilassa, joka on myös heidän kotikuntansa. Siellä varttuivat heidän kolme lastaan Iiro, Mikko ja Ulla. Nuorin veljeksistä, Heikki avioitui Parkkarin Maijan kanssa ja lyhyen Toijalassa olon jälkeen tuli töihin Lännen tehtaille ja rakensi talon Säkylään, josta tuli heidän ja heidän viiden lapsensa, Annen, Markun, Leenan, Marjan ja Villen kotikunta.

Hilman jäädessä vanhaksi piiiaksi tämä poikien lasten kymmenpäinen serkusparvi vieraili usein mummolassa. Samoin kuin meidän lasten, oli lastenlasten leikkikenttä suuri, pitkin Maaniityn mäkiä ja metsiä, kallioita ja luolia. Saima-äiti ja pappi vanhenivat, luopuivat talon pidosta, ja Maaniity siirtyikin lopulta Antin omistukseen.

Lasten lapset halusivat mummolaan

Aikanaan myös nämä serkukset avioituivat ja perustivat omat perheensä, ja heidän lapsensa alkoivat kysellä vanhemmiltaan, että minkälainen se teidän mummola oli? Niinpä sitten päätettiin kutsua nämä kymmenen serkusta perheineen Maaniityyn mummolaan elokuussa 2018.

Tarjolle iso kattila perunasoppaa karjalan piirakoita, ilman niitä ei koskaan tarvinnut mummolassa käydä. Laitettiin pitkä pöytä piharakennukseen, että mahduttiin kaikki 62 henkeä saman pöydän ympärille. Osanotto ei ollut ihan täydellinen, sillä sotilasvala ajoi tämän tilaisuuden edelle. Pikkuserkukset, kahden kuukauden ikäisestä Eino-pojasta 23 vuotiaaseen Emmasofiaan, pelmahtivat iloisesti pitkin samoja mäkiä ja kallioita, mitä me, Antti, Matti, Heikki ja Hilma olimme aikanaan maailmanamme hallinneet. Kerroimme omasta lapsuudestamme, ja kaikki palautimme mielin pyhäjärveläistä taustaamme.

Leikit sikseen; ja valmiiseen pöytään

Lapsenlapsista eniten aikaa Maaniityssä saivat viettää Antin lapset, Mirja ja Lea. Mirja kertoo omista mummolamuistostaan näin: "Olen onnekas, kun minulla on ollut mahdollisuus viettää lapsuuden kesät Saima-mummun ja Eetu-papan kanssa Huitistien Raijalassa, Maaniityssä. Oli helppoa leikkiä päivät pitkät ja kun mummum tuli huutamaan syömään, niin sitten vain leikit sikseen ja valmiiseen pöytään. Toki "pääsin" aut-

tamaan myös kaikissa tylsissä jutuissa, kuten kasvimaalla rikkaruohojen repimisessä tai veden kantamisessa saunalle tai sisälle. Nykyään pidän molemmista puuhista.

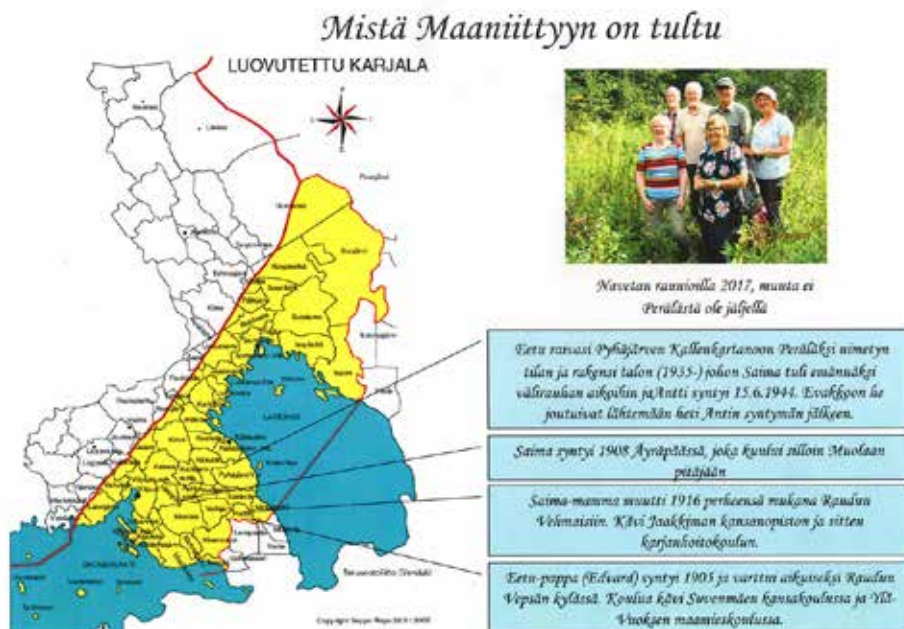
Vieraista, joita mummun ja papan luona kävi, muistan erityisesti Eetu-papan siskon Anna-Marin, jolla ei ollut koskaan nälkä. Hän sanoikin aina ruokapöytään tullessaan, että: "entisetkii viel röyhtäytääp".

Kuvassa vas. istumassa Antti, isä Edvard (Eetu), Hilma Riitta, äiti Saima ja takana vas. Matti ja Heikki.

Serkut ikäjärjestyksessä vanhemmasta nuorimpaan vas. oikealle Mirja, Anne, Lea, Markku, Iiro, Leena, Mikko, Marja, Ulla ja Ville. Kuvat otti Iiro dronella.

Toinen erittäin rakas vieras oli mummun nuorempi sisko Lyyli-täti, joka oli aina niin ihana. Vierailtiinkin Lea-siskon kanssa hänen luonaan Tampereella Sammonkadulla ja hän osti minulle elämäni ensimmäiset bikinit. Hänellä oli todella kaunis koti, jota pienenä ihailin, kuten hänen koko persoonaansa.

Silloin naurettiin paljon

Sekä Lyyli-täti että Anna-Mari olivat välillä vieraina ja se oli lapsellekin aina juhlahetki. Papasta muistan, että hän aina kielsi minua ja Anne-serkkua viemästä vettä katokselle, jossa leikkimme olivat. Mutta mahdotonta oli tehdä ruokaa kuivasta savesta tai hiekasta. Niinpä yritimme salakuljettaa vettä keitoksiin. Välillä pappi tuli jopa tarkistamaan asian ja komensi meitä vieden veden pois.

Pappa oli kuitenkin kiltti ja rauhallinen mies ja hänestä jäi hyvät muistot. Pappa ei antanut kovin romanttista kuvaa itsestään, nukkuivatkin mummun kanssa eri päissä taloa. Kerran kuitenkin yritettiin saada heistä halikuva, mutta se näyttää enemmän tappelelta kuin romanttiselta yhteiskuvalta. Mutta sen muistan, että silloin naurettiin paljon ja mummulakin oli ihan vedet silmissä silkasta ilosta. Ja pappi säästi ehkä romanttisuutensa muihin hetkiin.

Mummun kanssa kävimme yhdessä ompeluseuroissa polkupyörillä lähinaapureissa ja kauempanakin. Ne olivat hienoja reissuja tarjoiluineen kaikin. Puhumattakaan mummun maailman parhaasta kakosta, jota levyllä paahdettiin iltaisin. Piirakat, tökkiminen ja liusupe-runat ovat jääneet iäksi mieleen mummun herkuista ja opetettu jälkipolville. Kaiken kaikkiaan olen todella onnellinen, että lapsuuden kesät on reunustettu kultareunuksin isovanhempien ansiosta. Kiitos".

Anna tytön Tehä

Kesällä 2018 vanhempani järjestivät hienon Kinnasen suvun tapaamisen Maaniityyn. Se onnistui kaikkien haasteiden jälkeenkin hienosti. Ilmakin suosi Hilma-tädin syntymäpäivänä pidettyä tapaamista. Oli ihan mahtavaa, kun kaikki

Navetan raunioilla takava vas. Heikki, Antti, Matti ja Hilma. Edessä vas. Marjatta ja Birgit

Hengen jättiläinen

serkukset olivat paikalla ja sai nähdä heitä perheineen, toki myös heidän vanhempiiaan. Tapaamisessa muisteltiin mummua ja pappaa ja heidän kulkemaansa elämän polkua. Oli hienoa saada tavata kaikki ja suuri kiitos vanhemmilleni, että saimme yhdessä kokea tämän tapaamisen. Pieni ajatus sydämessä on myös siitä, että näitä tapaamisiahan voisi järjestää lisää. Kiittäen, Mirja (os. Kinnanen)”

Mirjan pikkusiskon, Lean, mieleen nousevat myös Saima-mummun piirakat, ja niiden leipominen. Muistoistaan Lea kertoo näin: ”Minulla on mielikuva, että mummulla tehtiin joka ikinen lauantai karjalanpiirakoi-ta. Enemmän tai vähemmän innokkaana olin aina kuoria pulikoimassa. Se oli minun bravuurini. Yleensä innostuin tekemään niin suuria kuin vain sain. Äiti aina komensi lopettamaan, mutta mummu sanoi iloisesti: ”Anna tytön tehdä.”

Olin noin kymmenen ikäisenä ystävystynyt naapurin ison tilan, Soron, tyttären tyttären Annukan kanssa. Olinkohan joku kerta kehuskellut, että osaan tehdä karjalanpiirakoita. Soron emäntä, Anna-Maija, pyysi minua ”opettamaan” heitäkin. Eräänä pakkasaamuna sitten lähdin potkukelkalla, piirakkapulikka ja esiliina kassissa, aikaisin naapuriin piirakoita tekemään. Soron emäntä oli sitä mieltä, että kuoret pulikoidaan soikeiksi. Minä olin tiukkana ja sanoin, että ”Ei, kun niistä tehdään pyöreitä.” Tätä juttua on naureskeltu kotiväen kesken, mutta onpa tullut pidettyä myöhemmin karjalanpiirakkakurssi myös Eurajoen maaseutunaisille.”

Nykyinen Maaniityn emäntä, umpi satakuntalainen Marjatta kertoo tulostaa tähän pyhäjärveläis-sukuun: ”Kun nuorena 17-vuotiaana tulin tänne miniäksi, niin anoppini ja appeni sisko Anna-Mari opettivat minulle karjalanpiirakan tekoa. Anna-Mari sanoi siinä, että ”kyl siust hyvä piiraan teki-jä tulloo.” Hyvän opin sain, sillä onhan piiraita tehty su-vun monenlaisiin juhliin. Ja tuosta karjalaisuudesta olen saanut kuulla monta kertaa: ”Sie oot enemmän karjalai-nen ko siun mieheis Ant-ti.” Oli ilo kutsua pyhäjärveläinen suku koolle, lapset mummolaan.

MARJATTA KINNANEN

Aleksanteri Ahola-Valo syntyi 27.1.1900 Impilahdella, eli 119 vuotta sitten. Kun ensimmäisen kerran luin artikkelin hänestä, olin ihan täpinöissäni. Hip heijaa, tunnen tuon miehen, lauloi sydämeni. Ja tottakai halusin tavata hänet. Unohdin asian ja miehen vuosiksi.

Vastasin puhelimeen. Tuntematon mies Keski-Suomesta soitti ja aneli apua erään seminaarin järjestämiseen Helsingissä. ”Tunnetko ketään Venäjän kielen tulkkia”, kysyi ääni hätäisesti. Emmiin aluksi, mutta sitten pärähti päässä, Ahola-Valo, hänenhän täytyy osata venäjää, kun on asunut Venäjällä vuosia. Lupasin selvittää asiaa.

Tuumasta toimeen. Etsin Ahola-Valon yhteystiedot ja ei muuta kuin puhelin käteen. ”Kyllä, kyllä Ali puhuu venäjää ja mielellään varmaan tulisi”, vastasi ystävällinen naisääni ja jatkoi: -”En kyllä suosittele. En usko, että hän tulkkaisi ketään. Kun hän pääsee estradille, hän alkaa puhua omiaan, esimerkik-si kehittämäänsä AE-evohomologiaa”. Tiedettä, jolla ihminen kasvatetaan paremmaksi. ”Mutta jos haluat tavata hänet, olet

tervetullut meille Hämeenlinnaan”. Siltä istumalta sovimme tapaamisen. Löysin parantaja Tatjana Tzavoronkovallekin tulkin ja toimin apurina koko seminaarin ajan. Hänkin mielenkiintoinen ihminen, puri pois kasvaimia ja paransi syöpää panemalla punaisen kankaan sairaaseen kohtaan.

Istuin alkajaisiksi 7 tuntia Ahola-Valon jalokojen juuressa ja kuuntelin ihmeellisiä tarinoita hänen elämästään. Olin täysin lumoutunut ja järkyttynytkin. Varsinkin Pietarin verisestä sunnuntaista vuodelta 1905, jota Aleksanteri seurasi puusta käsin tovereidensa kanssa. Kun uskonnollinen kulkue oli ammuttu, ammuttiin myös pojat puusta. Ai-noastaan Alipoika jäi henkiin. Siihen loppui hänen lapsuutensa 5-vuotiaana. Siitä asti hän mietti ihmisen pahuutta ja sitä, miten ihminen kasvatettaisiin paremmaksi.

Ensimmäisen kerran tavatessani Alin hän oli 90-vuotias. Valkotukkainen, vain hieman kumarainen, hauraaksi käynyt ulkoinen olemus, mistä loisti jättiläisen voima, tekemisen into sekä parem-

maksi tulemisen palo. Hän käytti keppiä kulkiessaan, tukeakseen lahoamiseen tuomittua keho. Muistan Alista kuvan 30-luvulta, jossa hänellä niin ikään oli sauva kädessä. Sen kuvan sauva kertoi muusta. Se oli kuin Mooseksen sauva, jolla avattiin punainen meri. Erään kerran vuosia myöhemmin, Ali potkaisi oven pieleen ja huudahti: inhoan tätä raihnaista ruumista. Ei turhamaisuudesta, vaan oikeudellisuudesta haluta napakampi keho jät-tihengen kantajaksi, näin arvelin. Hänen oli vaikea hyväksyä vanhenemista, varsinkin raihnaisuutta. Ymmärrettävää. Jos elämän työ on kovasti kesken, siihen tarvitaan ajoneuvo. Opiskelimme pienessä piirissä AE-evohomologiaa. Se on hyvin monitahoinen kasvatusjärjestelmä, jota ei kai kukaan sisäistänyt täysin, eikä näin ollen ole otettu mihinkään opetus-ohjelmiin.

Aleksanteri oli ihminen, joka teki, eikä vain haaveillut. Kahdeksan vuotiaana hän perusti koulun Vyiritsaan, jossa lapset itse toimivat opettajina. Oppilaat tulivat pitkienkin matkojen päästä. Koulun nimi oli muutettava leikkikou-

luksi, koska viranomaiset alkoivat ahdistella. Koulun tärkein aine oli valistustunti, jossa opetettiin ”kun-nokkuuta”. Samaan aikaan Ali kävi tavallista valtion koulua ja johti omaa kou-luaan. Hän perusti myös orpokodin, jossa jonkin aikaa oli itsekin paossa an-karaa äitipuoltaan.

Niiltä kouluajoilta asti Ali piti päiväkirjaa, joissa muun muassa suomittiin suurin sanoin tsaarin hal-lintoa, joten päiväkirjat olivat tulenarkoja ja tar-koin piilossa pidettäviä. Ali joutui etsimään päi-väkirjoilleen mitä kum-mallisempia piilopaikkoja. Joskus hän vei niitä mennessään nuohoojana isänsä kanssa kulkiessaan joihin-kin ”neutraaleihin” raken-nuksiin, ullakoille, missä eivät tarkastajat käyneet. Kuin ihmeen kaupalla hän sai ne piiloteltua ja tuotua Suomeen 30-luvulla. Päi-väkirjat oli haudattu mai-totonkeissa sodan aikana Ruskeasuon maastoon. Kaikki säilyivät. Nyt niistä osa on koottu kirjoiksi ja julkaistu nimellä: Koulupojan päiväkirja. Joissakin Suomen kouluissa niitä luetaan oppiaineina. Alin usein käyttämä termi oli: Viisas Rakkaus. Oulun

yliopisto myönsi Aleksan-teri Ahola-Valolle Kasva-tustieteen kunniaotohtorin arvonimen vuonna 1997, vähän ennen hänen kuole-maansa.

Alista tuli minulle läheinen vuosien myötä. Joskus vietin päiväkausia hänen luonaan autellen häntä. Ali kuoli syksyllä 1997. Niin päättyi suuren miehen, kuvataiteilijan, graafikon, kirjailijan elämä. Hän on tehnyt yli 10 000 taideteosta, jotka kaikki on numeroitu.

Olin järjestämässä Alin hautajaisia Ruotsissa Skoonessa, johon hänet haudattiin. Anneli, hänen silloinen sihteerinsä, minunkin hyvä ystäväni, soitti minulle Suomeen, kun Ali oli vaipunut ta-juttomuuteen. Sain vielä sanottua jäähyväiset, kun Anneli laitoi luurin hänen korvalleen. Tunsin, että Ali kuuli sanani. Alin viimeiset sanat Annelille olivat: ”Nyt minä olen vain puhdasta rakkautta. Nuo sinun kyy-neleesi kumpuavat samasta lähteestä. Vie ne ihmisille.”

Näin tältä Saralta SARA TOMPURI

Tarkennus Vpl. Pyhäjärvi-lehden joulukuun 2018 numerossa sivulla 8 olleeseen tietoon Vpl. Pyhäjärven kirkon poltosta

Selvitettyäni asiaa lisää, haluan tarkentaa tietoa Vpl. Pyhäjärven kirkon poltosta. Vpl. Pyhäjärven kirkon sytytti palamaan 15.3.1940 il-meisesti sotilaspastori, jotta kirkko ei jää häväistäväksi. Ennen sytytystä oli laule-ttu virsi. Paikalla oli lisäksi

majuri, heidän autonkul-jettajansa ja paikallisia seu-rakunnan luottamusmiehiä. Alttaritaulun olivat irrotta-neet paikalliset aktiivit mah-dollisesti jo aiemmin.

SEIJA HIRVIKOSKI

Oletko sinäkin vain talven lapsi?

*Meni syksy sateineen, viuhuvine tuulineen.
Saapui talvi paukkuvine pakkasineen, lumituiskuineen.
Ihmisen on kuljettava maan päällä
niin tuulissa, sateissa kuin myrskyissäkin.*

*Moitimme usein sateisia ilmoja ja myrskyjä.
Sanomme niitä pahoiksi ilmoiksi tai huonoiksi säiksi.
Manailemme, jopa kiroilemme.
Mutta hyödyttääkö se mitään ja
muuttaako manailumme paljonkin maailmaa?*

*Se ei hyödytä eikä muuta yhtään mitään.
Emme vain sillä hetkellä osaa suhtautua oikealla
tavalla luontoon, arvostaa ja pitää sateita ja myrskyjäkin
sinne kuuluvina luonnollisina, välttämättöminä ilmiöinä.*

*Jos meidän on vaikea suhtautua hyväksyvästi
kaikkiin luonnonilmiöihin
niin vielä vaikeampi meidän on aina
ymmärtää ja hyväksyä lähimmäisiämme.*

*Toiset ovat liian tyyniä,
toiset jopa liian myrskyisiä.
Ja meidän kaikkien tulisi löytää oma, oikea suuntamme.*

*Emme kuitenkaan saisi kääntyillä niin kuin tuuliviiri,
aina siihen suuntaan mistä puhalletaan.
Täytyisi osata itse valita, päättää.
Tulisi elää – tätä päivää.
Huominen tulee ajallaan.*

*Jokaisen pitäisi oppia rakastamaan itseään.
Jos rakastamme itseämme,
emme itsetuhoisella käytöksellämme
vahingoita toisia emmekä itseämme.*

*Siispä sinäkin elä ja katso
ettet omia hautajaisiasi ennen kuole!*

TUOMO TENKANEN
tk. operaattori, eläkkeellä
Kerava

Uusi teos kirjvalaislähtöisestä politiikasta

Juho Niukkanen ajoi tiukkana karjalaisten asioita

Loppusyksystä 2018 Edita julkaisi kirjan Kannaksella Kirvussa syntyneestä ja sotien jälkeen Tuusulassa asuneesta Juhana (Juho) Niukkasesta (1888-1954). Tämän maalaisliittolaisen, pitkäaikaisen kansanedustajan ja moninkertaisen ministerin nimen luultavasti kaikki luovutetun alueen maaseudulta lähtöisin olevat tunnistavat. Itse muistan hänestä puhutun paljon evakkokodissani. Useissa yhteyksissä on todettu, että varsinkin Etelä-Karjalan maalaisliittolaiset pitivät Juho Niukkasta "heimopäällikkönään". Hän osallistui aktiivisesti Karjalan Liiton toimintaan 1940-1944. Kirvussa Niukkanen toimi paitsi maanviljelijänä myös mm. perheen omistaman Torajärven Saha Oy:n ja Suomen Mylly Oy:n johtajana.

Tuusulaan viljelijäksi

Juho Niukkanen ennätti jättää jälkensä myös tuusulaisten elämään. Hän hankki 1940 Tuusulasta viljeltäväkseen Yli-Jussilan tilan, ja mm. rakensi kunnan keskustaan, Hyrylään myllyn. Korkea myllyrakennus oli 1950-luvulta aina vuoteen 1993 oiva maamerkki Heltingin suunnasta Hyrylään lähestyttäessä. Nykyisin myllyn paikalla on Hyrylän S-Market. Yli-Jussilan tilan päärakennus on tätä nykyä kunnan omistuksessa ja tiloissa on ollut erityyppistä sosiaalialan toimintaa. Vain 65 vuotiaaksi elänyt Juho Niukkanen on haudattu Tuusulaan Paijalan hautausmaalle.

Todettakoon lyhyesti Juho Niukkanen elämänuran keskeisimmistä sisällöistä, että hän oli usean vuosikymmenen ajan Maalaisliiton tärkeimpiä johtomiehiä, moninkertainen ministeri ja yksi pitkäaikaisimmista kansanedustajista sekä yksi niin sanotun ensimmäisen tasavallan tärkeimmistä poliittisista vaikuttajista. Hän muun muassa toimi puolustusministerinä talvisodan aikana. Niukkanen oli kansanedustajana vuosina 1917-1933 ja 1936-1954.

Seikkaperäisesti Juho Niukkanen elämänsä kulkua seuraavan teoksen "Talvisodan puolustusministeri Juho Niukkanen, trauman Karjalan menetys, 317 s, Edita Helsinki 2018."

Juho Niukkanen talon Yli-Jussilan päärakennus vuodelta 1930 Tuusulassa. Kuvassa etualalla Juho Niukkanen poika Erkki Niukkanen 95-vuotiaana (Kuva Heikki Simola 2015, Tuusulan Museon kokoelmat).

Niukkanen Yli-Jussilan päärakennus Tuusulassa (Kuva Tarja Kärkkäinen 2015, Tuusulan Museon kokoelmat).

lija ja historian tutkija **Timo Mikkilä**.

Sotien jälkeen Niukkanen vaikutusvalta politiikassa väheni, mutta hän oli siirtokarjalaisten johtavana puhemiehenä edelleen merkittävä kansanedustaja. Poliittikan eturiviin Niukkanen palasi vielä kerran, valtiovarainministeriksi Urho Kekkosen maalaisliittovetoiseen vähemmistöhallitukseen vuonna 1953. Tuolloin hän valmisteli kuuluisan "niukkasbudjetin", jossa valtion menoja olisi kertaheitolla leikattu neljänneksellä. Budjetti teulattiin julkisuudessa ja eduskunnan käsittelyssä sisällyttämät 28 miljardin markan säästöt muuttuivat lopulta 3 miljardin markan menonlisäyksiksi. Tästä niukkasbudjetista muistikuviin jäänyt Niukkanen valittiin vielä seuraavana keväänä 1954 viimeisen kerran eduskuntaan, mutta hän kuoli pian vaalien jälkeen 65-vuotiaana.

Kirjassa käydään perusteellisesti Juho Niukkanen kansanedustaja- ja poliittikkouran käänteitä. Niukkanen joutui mm. valtakunnanoikeuteen 1933 ns. raaputusjupakassa. Keväällä 1933 levisi julkisuuteen tieto, että toimiessaan vuosikymmentä aiemmin apulaismaatalousministerinä Kallion hallituksessa Niukkanen oli valtioneuvoston istunnossa 6. marraskuuta 1923 äänestänyt ministerien tuntuva palkankorotuksen puolesta, mutta jälkepäin eduskunnan valtiovarainvaliokunnalle toimitettiin kokouspöytäkirja, jonka mukaan hän olisikin äänestänyt sitä vastaan. Niukkanen väitettiin väärentäneen

pöytäkirjan pelastaakseen kasvonsa palkankorotuksia vastustaneen Maalaisliiton eduskuntaryhmän edessä. Eduskunta oli myöhemmin hylännytkin esitetyt korotukset. Lehdistö nimesi kohutapauksen raaputusjutuksi, sillä pöytäkirjan väärennoksen sanottiin tapahtuneen raaputtamalla siitä ratkaiseva kohta pois. Valtakunnanoikeudessa Niukkanen vapautettiin syyteistä todisteiden puuttuessa.

Mielenkiintoisen teoksen ehkä kaikkein kiinnostavinta antia on kuvaus talvisotaa edeltävästä ajasta ja Juho Niukkanen puolustusministeriydestä, joka muodosti hänen uransa dramaattisimman vaiheen. Niukkanen toimi talvisodan aikana 1.12.1939-27.3.1940 puolustusministerinä Rytin I hallituksessa. Historiankirjoihin on eritoten jäänyt se, että hän yhdessä muiden maalaisliittolaisten kanssa vastusti tiukasti viimeiseen asti Moskovan rauhansopimuksen hyväksymistä maaliskuussa 1940. Hän erosi puolustusministerin tehtävistä 12.3.1940 protestiksi. Karjalaisten johtaja ei suostunut hyväksymään Kannaksen luovuttamista, joka jätti myös hänen oman maatilansa rajan taakse.

Karjalainen viimeistä veripisaraa myöten

Talvisodasta ja sen rauhan-teosta tuli Juho Niukkaselle pakkomielle. 1940-luvun lopulla hän alkoi sairastella. Hän tilitti kokemuksiaan 1951 ilmestyneessä teoksessa "Talvisodan puolustusministeri kertoo". Niukkanen haki vimmaisesti todisteita sille, että Suomen joukot

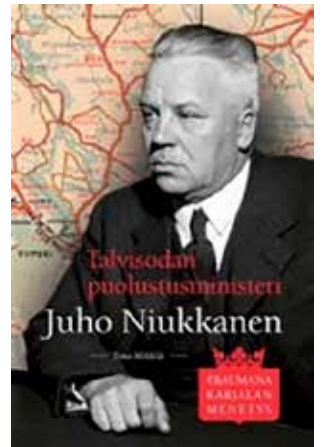
Ilmakuva Tuusulan Hyrylästä 1969, Niukkanen rakentama korkea myllyrakennus vasemmassa alakulmassa. Paikalla on nyt Hyrylän S-Market (Kuva Virtuaali Tuusula -kokoelmasta).

Kannaksella ja Viipurin lähellä eivät olleet maalis-kuussa 1940 niin huonossa kunnossa, kuin mitä sodan johtajan Mannerheimin keräämät rintamaraportit väittivät. Niukkanen saneli teoksen kahdelle konekirjoittajalle hotelli Tornissa, missä hän Tuusulan ohella asusteli kesästä 1950 alkaen ellei asunut eduskunnalta vuokraamassaan huoneessa. Nyt julkaistussa Timo Mikkilän teoksessa kirjoittaja pitää talvisodan puolustus-

ministerin sanelemaa teosta hämmentävänä yksipuolisuudessaan.

Nyt julkaistun teoksen loppuosassa Mikkilä kertoo sairastelevan poliitikon värikkästä elämästä lähellä valtaapitäviä. Pääministeri Kekkonen nosti Juho Niukkanen valtiovarainministeriksi neljänteen hallitukseen, joka oli 1953 vallassa vain runsaat neljä kuukautta.

Maakansassa ilmestyneessä muistokirjoituksessaan ulkoministeri Urho

Kuva kirjan kannesta Timo Mikkilä, Talvisodan puolustusministeri Juho Niukkanen, trauman Karjalan menetys, 317 s, Edita Helsinki 2018.

Kekkonen totesi Suomen menettäneen Niukkasessa erään värikkäimmistä poliittisista johtomiehistä. Kekkonen piti Niukkasta karjalaisena viimeistä veripisaraa myöten ja kiteytti arvionsa: "Juho Niukkanen mukana meni kappale maalaisliittoa, Karjalan ja sen kansan sekä Suomen historiaa".

KAARINA PÄRSSINEN

Vpl. Pyhäjärvi-juhlat
Huittisissa
21. heinäkuuta 2019

Esa Seppäsen uutuuksia

Kannaksen rautainen ihme: aikamatkalla Unto Seppäsen kanssa

Helsingissä 1933 syntynyt, Kouvolassa lapsuutensa ja nuoruutensa viettänyt ja mm. Moskovassa 11 vuotta työskennellyt valtiotieteen tohtori, eversti evp. tietokirjailija **Esa Seppänen** on 2018 julkaissut Gummeruksen kustantamana teoksen ”Kannaksen rautainen ihme: aikamatkalla Unto Seppäsen kanssa”. Tästä teoksestaan hän esitelmöi marraskuussa Karjalatalolla Pitäjä- ja sukumarkkinoilla. Esa Seppänen on kirjailija, päätoimittaja Unto Seppäsen poika, jolta on julkaistu kymmenkunta tietokirjaa.

Puolustusvoimien palveluksessa työuransa tehnyt Esa Seppästä pidetään Neuvostoliiton ja Venäjän asiantuntijana. Hän toimi mm. presidentti Urho Kekkosen adjutantina, mistä ajanjaksosta hän on julkaissut teoksen Adjutantina Kekkosen linjalla, WSOY 1982. Esa Seppäsen teoksia on ilmestynyt vuodesta 1971 alkaen. Vuonna 2007 Seppänen väitteli tohtoriksi aiheenaan Urho Kekkosen, Leonid Brežnevin ja Aleksei Kosyginin suhteet. Saman vuoden syksyllä väitöskirjasta ilmestyi popularisoitu versio otsikolla Itäsuhteiden kolmiodraama: Kekkosen - Brežnev - Kosygin 1960-1980.

Esa Seppäsen isä Unto Seppäsen sukua oli lähtöisin

Kanneljärven pitäjän Liikolan kylästä. Lehtimiesuransa Helsingin Sanomien toimittajana aloittanut Unto Seppänen kasvoi kirjailijan uralle Nuoren Voiman Liiton ja sen Tulenkantajien riveissä yhdessä Mika Waltarin, Arvi Kivimaan, Yrjö Jyllhän, Uuno Kailaan ja Olavi Paavolaisen kanssa. Unto Seppäsen lehtimiesura huipentui Kouvolan Sanomien päätoimittajuuteen. Kahdestakymmenestä kirjasta romaani Evakko (1954) jäi hänen viimeiseksi merkittäväksi teoksekseen.

Teoksessa Kannaksen rautainen ihme: aikamatkalla Unto Seppäsen kanssa kuvataan Esa Seppäsen isänsä kanssa tekemää kuvitteellista 150 vuoden aikamatkaa rautaista siltaa pitkin Kanneljärvelle, Pietariin ja Kouvolaan.

Kannas kuului Venäjälle Uudenkaupungin rauhasta 1721 alkaen. Tsaari Pietari I Suuren ansiosta kylät joutuivat lahjoitusmaiksi. Aikamatkan tärkeimmän päämäärän, Seppäsen suvun juurien kasvupaikan, Uudenkirkon pitäjän, mihin Kanneljärven kylä aikoinaan kuului, 66 talosta huomattava osa kuului aikoinaan lahjoitusmaina hollantilaisen amiraalin hallintaan. Kanneljärvelläkin tapahtui ihme, sen ja muiden Kannaksen pitäjien alistunut

hiljaiselo mullistui aina Riihimäelle asti ulottuneen Pietarin-Viipurin rautatien valmistuttua 1870.

Tutustumme teoksessa 1800-luvun jälkipuoliskon elämänmenoon niin Kanneljärvellä kuin metropoli Pietarissakin. Sinne Kannaksen kauppamiesten matkat alkoivat voimakkaasti suuntautua rautatien valmistuttua. Kuvausta on hauska lukea mm. siksi kun on aikoinaan kuullut kertomuksia myös niin pyhäjärveläisten kuin muidenkin Suvannon alueen asukkaiden kauppamatkoista Pietariin. N.s. kesävenäläisten, pietarilaisten jo 1850-luvulta alkaen laajentunut elämänmeno Kannaksen huviloissa saa myös osansa kirjassa.

Esa Seppäsen kuvailee laajasti isänsä Unto Seppäsen testamenttina syntyneen Evakko-kirjan todetusta merkityksestä Karjalan kansan historialliselle muistille. Hän lainaa Antti O. Arposta: ”Evakon aihe on ajan-kohtainen aina. Pakolaisuus, karkotus omasta kodista on yleismaailmallinen ongelma”.

Aikamatkan päätteeksi Esa Seppäsen kuvailee, miltä suvun kotiseutu Kanneljärvi on sotien jälkeen ja nyky-päivinä siellä käyneiden silmin näyttänyt. Kuvauksessa kokee paljon yhtenevyyttä

Kirjailija Esa Seppänen esitelmöi viimeisimmästä julkaistusta kirjastaan Karjalan Liiton Pitäjä- ja sukumarkkinoilla marraskuussa 2018.

Kirjan kansi, Esa Seppäsen, Kannaksen rautainen ihme: Aikamatkalla Unto Seppäsen kanssa. 247 s, Gummerus 2018.

omien, Vpl. Pyhäjärvestä ja Suvannon seudulta syntyneiden vaikutelmien kanssa.

Myös Esa Seppäsen aikamatkan matkakumppanin, hänen isänsä Unto Seppäsen elämäntyön arviointi sisältyy kirjan loppuosaan. Kirjan nimen, Kannaksen rautainen ihme, Seppänen

kuvailee kertovan paitsi rautatien tuloa Kannakselle myös sitkeydellä, tarmolla ja elämänuskolla suurista muutoksista selviytyneitä kannakselaisia, jotka ovat ottaessaan kohtalon omiin käsiinsä näyttäneet muille, että he ovat pelkkää rautaa. Olemme kirjailijan mielestä

ansainneet kunnianimityksen **Rautainen kansa- kannaksen rautainen ihme.**

KAARINA PÄRSSINEN

Hakekaa jokahine vilttilöi, loimii ja säkkei rekkee

Laskiaisliu'ut...

jatkuu sivulta 1

Porsaanmäen poika Matti Kuisma.

Taimmaisena olevan miehen tehtävänä oli huolehtia, että kaikki lapset istuivat paikoillaan, eivätkä nousseet seisomaan laskun aikana. Edessä oleva mies, ”laivan kapteeni”, kuten Väinö sanoi, istui lavetilla ja ohjaili jaloillaan menoa. Ensimmäinen kerta, ”koeajo”, laskettiin hiljalleen ja varovasti. Edessä olevan miehen vaativana tehtävänä oli ohjata reki suoraan ja turvallisesti alas asti. ”Eihä reki itsestään tiel’ kestä, metsää männöö, jot’ lepikko rytäjää”, sanaili Väinö. Ohjaajalle tuli hiki rankassa työssään, mutta lapsilla oli sitä hauskeempaa mitä kovempi oli vauhti reen keikkuessa villisti joka suuntaan. Ennen järven jälle tuloa oli jyrkkä kohta, jossa leuhautti mukavasti sydänalasta, tuntui siltä, että nyt pudotaan johonkin.

Miehet olivat rakentaneet aikaisemmin järven jälle napakelkan, jonka kyytiin me lapset pääsimme vuorotellen ja hurjan vauhdin hurma oli melkoinen, muulloinkin kuin laskiaisenä. Ylhäältä alas pääsimme vauhdikkaasti, mutta reen ylös työntäminen oli työlästä ja hankalaa.

Muistan kuinka setäni Matti tuli joskus Hippatai Murto-hevosensa kanssa avuksi. Silloin me lapset saimme istua uudelleen rekeen ja matkata ylös hevosien ja setä-Matin turvallisissa kyydissä.

Pienimmät lapset äiteineen laskivat mäkeä Vesikon navetan vinttisillalta. Hännikäisen Juhon katsellut tätä touhua aikansa ja yrittänyt kuunnella, mitä naiset haasalasta, tuntui siltä, että nyt pudotaan johonkin.

ja nauraa yht’aikaa ja läksin kiireest’ pois”, kertoili Juhon muille miehille pilke silmäkulmassa.

Koko päivän ulkona olon, mäenlaskun ja touhuamisen jälkeen odotti tuvassa höyryävän kuuma sorkkarokka, joka lämmitti ja maistui! Laskiaisrokkaa syödessä ei saanut sanoa sanaakaan, piti olla hiiren hiljaa. Sanottiin että sitä, joka ei malta olla hiljaa, itikat syövät kesällä innokkaasti.

Isäni Hilja-sisko (s. 1905) muisteli vielä vanhana näitä samoja Porsaanmäen laskiaisperinteitä. Hän muisti kuinka hänenkin lapsuudessaan laskettiin heidän kotipihastaan mäen korkeimmalta kohdalta alas Kiimajärven jälle. Hän kertoi myös kilpa-ajoista, jotka pi-

dettiin Kiimajärven jällä. Niihin osallistui juoksijahevosia monesta Kannaksen pitäjästä ja katsojia oli jäämustanaan.

Viimeiset Porsaanmäen laskiaisliu'ut laskettiin vuonna 1944,

mutta vielä tänä päivänäkin pääsen muistoissani noihin onnellisiin ja huolettomiin lapsuusaikoihin.

MIKKO AP. VESIKKO

Edessä Mikko Ap. Vesikko, istumassa Toini Pelkonen (s. Vesikko) ja Maija Pelkonen Savimäeltä. Takana Veikko Mp. Vesikko.

Niin vuosi lähti alkuun

Serkukset Matti Savolainen ja Pertti Hakanen talvinen puna poskilla ja mieli levollisena Pyhäjärvellä. Taustalla sankarivainajien muistomerkki.

Vuosi oli juuri vaihtunut, toinen päivä tammikuuta suuntasimme serkkuni Matti Savolaisen kanssa auton nokan kohti Vaalimaata, suuntana kotiseutumme Vpl. Pyhäjärvi. Talvinen keli oli Helsingissä tavallista huonompi, hetken pohdimme jopa lähtöämme siirtoa seuraavaan päivään. Rohkenimme kuitenkin lähteä matkaan ja saimme talvisen lumimyräkän mukaamme aina Käikisalmeen saakka.

Yllätyimme teiden kunnossapidosta, suuresta lumen tulosta oli selvitty

vähintäänkin kohtuudella ja liikenne sujui turvallisen oloisesti.

Retkemme jatkui Hiitolan, Kurkijoen kautta Pyhäjärvelle ja illaksi Viipuriin. Kolmen päivän retki talvisessa maisemassa antoi paljon ajattelemisen aihetta ja monesta sukumme asiasta saimme rauhassa ajellessani keskustella.

Vuoden saimme levollisin mielin alkuun, nauttien tunteiden palosta kotiseutumme maisemissa.

PERTTI HAKANEN

Raitiovaunukahvila Viipurissa Linnankadun (ent. Katariinankadun) ja Torikadun risteyksen puistokais-taleella. Kahvilavaunu ei ole entisöity vaan rakennettu vanhan mallin mukaan. Raitiotieliikenne jatkui Viipurissa aina vuoteen 1957 asti.

Sankarivainajien muistomerkillä sytytimme muistokynttilän, hautausmaa oli koskemattoman paksun lumikerroksen peittämä.

Pitäjälehtien tekijöitä kokoontui Karjalatalolla

Karjalan Liiton järjestämä lehtiseminaari karjalaisten pitäjälehtien tekijöille oli lauantaina 9.2.2019 Karjalatalolla. Koolla oli toistakymmentä toimittajaa, taittajaa ja avustajaa.

Tilaisuuden aluksi kunnioidettiin tammikuussa menehtyneen päätoimittaja Marjo Ristilä-Toikan muistoa sytyttämällä kynttilä ja pitämällä hiljainen hetki. Pitkäaikaisena karjalaisten pitäjälehtien toimittajana Marjo oli monen läsnäolijan hyvä tuttu, ystävä ja yhteistyökumppani.

Osa pitäjälehdistä, kuten Vpl. Pyhäjärvi-lehti, ilmestyy kuukausittain, osa harvemmin. Osa lehdistä on sanomalehtityyppisiä, osa aikakauslehtityyppisiä.

Päivän ohjelman vetäjänä toimi lappeenrantalainen äidinkielenopettaja, FM Kaisu Lahikainen, joka on työskennellyt mm. Karjala-lehden päätoimittajana vuosina 1988 -1991, joten karjalaisuus on hänelle tuttu monella tavalla. Aamupäivällä paneuduttiin suomen kielen muuttumiseen ja kielenhuoltoasioihin. Kieli muuttuu mm. niin, että puhekielisyys yleistyy lehtiteksteissä, englannin kielen

vaikutus näkyy ja kasvaa ja sanavarasto muuttuu. Keskusteltiin myös otsikoiden laatimisesta.

Iltapäivällä oltiin karjalaisten murteiden parissa. Kaisu Lahikainen on kaakkoismurteiden asiantuntija. Hän on mm. tehnyt eteläkarjalaisen murteen sanakirjan "Silviisi" ja muokannut Asterix-sarjakuvakirjan "Ruusu ja miekka" kaakkoismurteelle nimellä "Kallija tyttölo". Kaakkoismurretta eli Karjalan murretta eli suomen kielen Etelä-Karjalan murretta, jota yhä puhutaan Etelä-Karjalassa, puhuttiin ennen sotaa laajalla alueella, mm. koko Karjalankannaksella, Pyhäjärvelläkin. Murteessa on ja oli Kannaksella-kin alueellisia eroja pitäjien, jopa kylien välillä, joten yhtä "oikeaa" Karjalan murretta ei ole. Yhdessä mietittiin, miten murteet näkyvät verkossa ja sosiaalisessa mediassa ja miten murteita voi käyttää lehtiteksteissä.

Yhdessä kehiteltiin myös ideoita, miten Karjalan Liiton vuoden 2019 teemaa "Karjalan lapset ja nuoret" voidaan tuoda pitäjälehdissä esiin ja minkälaisia juttuja asiaan liittyen voidaan tehdä.

Lopuksi Mervi Piipponen ja Saija Pelvas Karjalan Liitosta kertoivat liiton ajan-kohtaisia asioita.

Vpl. Pyhäjärvi-lehden toimitusneuvoston jäsen KIRSTI NASKALI

Lehtiseminaarin osanottajia Karjalatalon yläsalissa.

Vasemmalla lehtiseminaarin vetäjä FM Kaisu Lahikainen.

Karjalaisten pitäjälehtien kirja.

Aila Kuhlman on luovuttanut viirin Kari Revolle

Tampereen Seudun Vpl. Pyhäjärvi-kerho lahjoitti Vpl. Pyhäjärvi-viirin vuosikokouksen aluksi 4.2.2019 Tampereen Karjala-seu-

ralle. Viirin vastaanotti seuran puheenjohtaja Kari Repo.

Asterixin tarinat taipuvat Karjalan murteellekin

”Kallija tyttölöi” on Kaisu Lahikaisen Ruusu ja miekka –sarjakuvakirjasta vuonna 1999 kaakkoismurteelle muokkaama mainio luku- ja nautinto. Painos lienee jo loppunut, mutta antikvariaateista tai nettikaupoista sitä voi löytää.

KIRSTI NASKALI

vpl. Pyhäjärvi

Kotisivut osoitteessa:

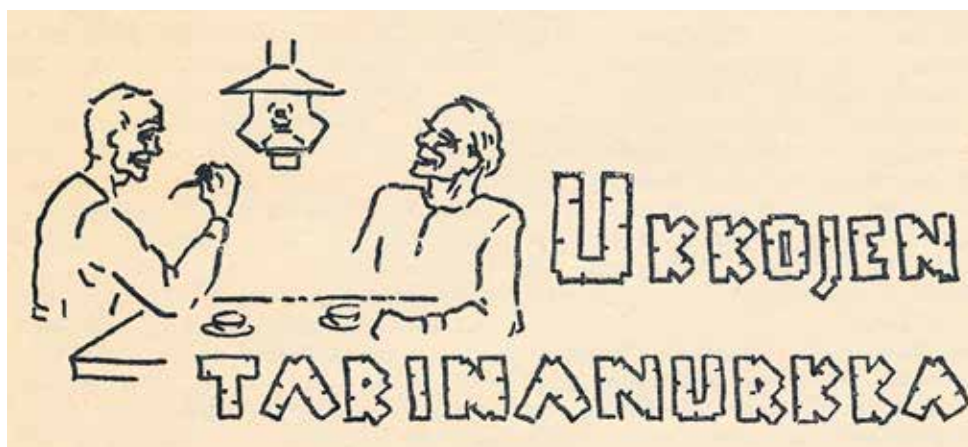
www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio

Pukki, Pelle ja Ville

Pukki helposti alistuu kotieläimeksi, sekä mielellään hakeutuu ihmisseuraan. Sen ilmeet voivat puhua rauhallisuutta ja ystävällisyyttä. Mutta ne ilmeet voivat olla pettäviä, joten se on niitä hankalimpia kotieläimiämme. Itsepäinen ja pahankurinen se osaa aina olla.

Jos laitat sille aidan laiduntamista varten ja talutat sen sinne, niin heti kun hoitaja poistuu näkyvistä, se hyppää, vaikka puolenmetrin korkuisen aidan ylimmälle riu'ulle ja juosta säpistelee sen päällä parikolmekymmentä metriä, ennen kuin hyppää maahan kielletylle alueelle. Ensimmäiseksi se hakeutuu hoitajiensa asunnon läheisyyteen ja hajoittaa eteisen varpaluudan tai isännän turkkiliivit, jollei muuta arvokkaampaa sen hampaisiin osu. Ellei tätä pahantekoa heti huomata, niin kohta se vainuaa isännän ”kessumaan”, jos sellainen sattuu talossa olemaan (niinkuin oli kermotuksen sankarilla) ja nyyppii jok’ikisen taimen maasta ylös.

Näin pahan teko jatkuu siihen saakka, kunnes se tullaan pahanteosta pidättämään. Nöyrästi se alistuu talutettavaksi, vaikka lieattavaksi, mutta liekatappia löydessä se kumminkin palkaksi puraisee hoitajaansa jalasta takaapäin.

Lieassa se näyttää viihtyvän hyvin, kunnes hoitaja on päässyt näköetäisyyden ulkopuolelle. Tämän jälkeen se käy syömään liekanarua, kunnes se on poikki. Taas se suunnistautuu uusiin pahanteon kohteisiin. Niitä se aina löytää.

Rauhallisesti se voi katsoa, kun hoitaja ryhtyy korjailemaan sen aikaansaannoksia, vaikka välillä lyökin kiukkuisesti etusorkkallaan maahan, mutta vaanii tilaisuutta, kun hoitaja on kyyryssä siitä poispäin, jolloin se voi antaa takaapäin sellaisen paukun, että tuntuu.

Näin Pellen pukki oli tehnyt jo tarpeeksi paljon pahaa, joten se ilkkurisenä sai kuoleman tuomion.

Korvenmies Pelle oli jo iältään vanha, mutta muuten voimiltaan vielä kappera mies. Kauneuden hoidolle hän aina viittasi kintaalla, joten se jäi useimmiten toisarvoiseksi asiaksi. Partansa ja tukkansa hän ajeli vain kerran vuodessa. Silloinkin vain vaaran uhatessa, kun hirvien rauhoitusaika loppui, sillä tässä vaiheessa hänen turvallisuutensa vaati tuon leikkauksen. Poikansa Ville oli tarkka-ampuja. Hän

kuului metsästysseuraan ja omisti tarkan hirvikiväärin. Jokapäiväisen leivän lisäksi heillä aina oli hirvenlihaa pöydässä.

Itsepäisen syntipukin kuolemantuomio päätettiin suorittaa päivällisen jälkeen hirvikiväärillä.

Tämä oli helpompia sanoa kuin tehdä. Vaistosiko pukki vaaran, koska se ei hetkeäkään ollut paikallaan, vaan isä Pellen oli käytävä sen kiinnipitelijäksi ampumisen ajaksi.

Tämä työ ei käynyt mitenkään, edes siedettävästi muuten, kuin Pelle piteli pukkia isoista sarvista ja heitti jalkansa sen kaulan yli ja painoi pään jalkojensa väliin siten, että sen sarvenkärjet ulottuivat, hänen lanteilleen. Siinä pysyi ja se esitti ikäni kuin taulua, pukin kasvot, miehekkäissä kehysissä. Taulu oli valmis ammuttavaksi, jonka Ville suoritti turvallisen välimatkan, viiden metrin päästä.

Kohta pamahtikin, mutta pukki ei silmänsä väräyttännyt, vaikka luoti osui keskelle otsaa. Pelle arveli, että se hiljaiselo kuuluu tuohon tavanomaiseen pukin itsepäisyyteen, kun

se on nyt päättänyt olla paikallaan, niin se myös on. Ammu uudelleen, kehoitti Pelle! Taas pamahti, mutta taaskaan pukki ei ilmettään muuttanut, vaikka toinen luoti osui aivan edellisen viereen. Ammu kerran vielä! Ville tähtää kolmatta kertaa. Käsi on vakaa, eikä jalkakaan vapise. Pukki on edelleenkin paikallaan, katse suunnattuna kohti ampujaa. Ei pitäisi olla mitään vaaraa ohiamumisesta. Vain pieni ajatuksenomainen painallus liipasimesta, josta löysä on jo pois vedetty, niin... mutta samalla hetkellä murto-osa sekunttia aikaisemmin oli pukin itsepäisyys lauennut, ja se herpaantuneena putosi koko painollaan maata kohti vetäen Pelleä myös kymmenen senttiä mukanaan.

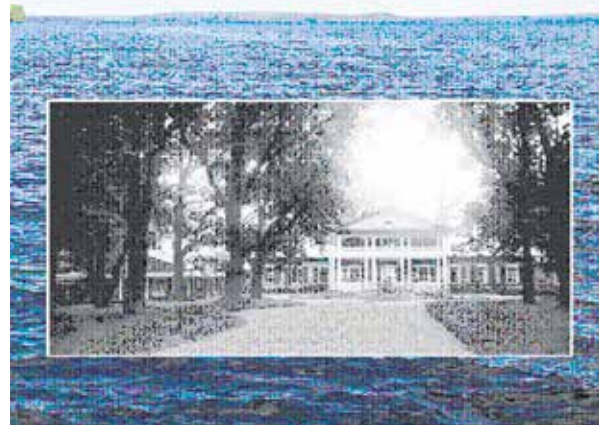
Vuosia myöhemmin muistaa Pelle tapausta ker-toillessaan aina laushtaa: ”Se kolmas luoti kirpaisi kipeästi.”

MAURI HAUHIA

Poimittu
Vpl Pyhäjärvi-lehdestä
nro 1/1964

Taubilan kartano

- lahjoitusmaakaudesta Fazerin aikaan

Historiallista lukemista itselle tai hyvä lahjavinkki:

Hanki lahjaksi uutuuskirja sukulaisille ja ystäville!
Taubilan kartano - Lahjoitusmaakaudesta Fazerin aikaan, 176 sivua n. 150 valokuvaa koko B5, hinta vain 30 euroa.

Kaunista Vpl Pyhäjärveä, osat I ja II yhteensä 736 sivua. Koko A4. Hinta vain 95 euroa.

Suvannon seutu 1917-1921 elämää ja ihmiskohtaloita 335 sivua. Koko B5, hinta vain 40 euroa.

Hintoihin lisätään toimituskulut.

Lisätietoa ja tilaukset:

taubila@pp.inet.fi tai 040 021 3369
seija.jokinen@netti.fi tai 040 835 5820
Noudettavissa myös hallituksen jäseniltä ilman lähetyskuluja.
Sekä <http://vpl-pyhajarvi.fi> kirjapuoti.

Vpl Pyhäkylä-Seura

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön adressit

Adressit:

Karjalanneito, Pyhäjärven kirkon alttaritaulu, Kullerot, Valoisa polku ja Iiris. Adressi sisältää kaksi tai useampia sisälehtivaihtoehtoja, joista voi valita sopivimman ja poistaa ylimääräiset. Hinta 12 euroa kappale + postituskulut.

Tilaukset:
Pirjo Kiiala,
puh. 044 281 5047 tai
pirjo.kiiala@gmail.com.

Vpl. Pyhäjärvi-tuotteita edullisesti lahjaksi ja omaan käyttöön

Hanki nyt **vaakunapaita**, aidon värisellä Vpl. Pyhäjärven vaakunan kuvalla ja tekstillä PYHÄJÄRVI VPL. Erittäin hyvälaatuista T-paitaa löytyy valkoisena pyöreällä tai V-kaula-aukolla, helmenharmaana vain pyöreällä kaula-aukolla sekä mustana, jota vain hajakokoja jäljellä.

Juuristamme kertova Vpl. Pyhäjärven vaakunapaita, sopii esim. lahjaksi ja asukse tuleville kotiseutumatkaille, vaikka koko ryhmälle. Koot S, M, L ja XL HINTA 15 e/kpl, isommat koot XXL sekä XXXL 20 e/kpl.

Dokumenttielokuva Muistojen järvi vuosilta 1939 – 44 Pyhäjärvellä, mukana Kaarina Pärssisen kirjoittama esite elokuvasta. Levyä voi ostaa Vpl. Pyhäjärvi-seuran tilaisuuksissa tai tilata. DVD:n hinta 20 e/kpl.

Seuran uusi 60-vuotishistoriikki (2017) saatavana hintaan 20 e/kpl, 50-vuotishistoriikki 10 e/kpl ja ostettaessa molemmat historiikit, yhteensä 25 e.

Postittaessa lähetyksiin lisätään postituskulut. Tilaukset ja tiedustelut Kaisa-Liisa Korhonen
puh. 050-5905 433,
e-mail: kaisaliisa.korhonen@kolumbus.fi

Vpl. Pyhäjärvi-seura ry

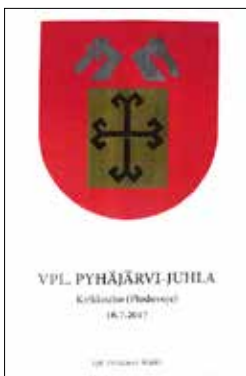

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiöltä tuotteita itselle tai lahjaksi

Pyhäjärvi-kirja
350 s.
Reino O. Kukko –
Kaarle Viika, 1989.
Historiaa sanoin ja kuvin,
sekä murresanasto selityk-
sineen.

Hinta 25 euroa.

**Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön
70-vuotisjuhlilla
kotiseudulla kuvattu
DVD-tallenne**
Kesto noin 1,5 tuntia.

Hinta 20 euroa

**Suvannon seutu
1917-1921, elämää ja
ihmiskohtaloita**
336 s.
Suvannon seudun pai-
kallishistorian työryhmä,
2015.

Hinta 40 euroa.

**Vpl. Pyhäjärvi-
pöytästandaari**
Suunnittelu Kaarle Viika,
1963. Hinta 42 euroa.

**Vpl. Pyhäjärvi
isännänviiri.**
Suunnittelu Kaarle Viika
1992. Kolme kokoa:
45 x 300 cm, 6-7 m:n
tankoon. Hinta 80 euroa
45 x 400 cm, 8-9 m:n
tankoon. Hinta 90 euroa
55 x 400 cm, 10 m ja sitä
korkeampaan tankoon.
Hinta 95 euroa.

**Hintoihin lisätään
postituskulut.**
Tilaukset ja lisätiedot
Pirjo Kiiala,
puh. 044 281 5047 tai
pirjo.kiiala@gmail.com.

Pyhäjärvi-Säätiön kotisivut

löytyvät osoitteesta:
[www.karjalanliitto.fi/
vplpyhajarvisaatio](http://www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio)

Tapahtumakalenteri

Tampereen Seudun Vpl. Pyhäjärvi-kerhon tarinatuokio on maanantaina 4. päivänä maaliskuuta 2019 klo 13. Koulukatu 12, Tampere. Olavi Pärssinen selvittää Pyhäjärven historiaa 1600 - 1700-luvulta Pärssisten näkökulmasta. Ohjelmassa on myös arpajaiset ja kahvit. Tervetuloa!

Karjalan Liiton valtakunnalliset ekumeeniset päivät 9.3. Tampereella ja talvisodan päättymisen muistotilaisuus/pirkkalais-karjalainen messu 10.3. klo 10 Pirkkalan kirkossa.

Lahden seudun Vpl Pyhäjärvi-kerhon maaliskuun kokous pidetään Ravintola Wanhassa Herrassa, Laaksokatu 17, Lahti, torstaina 7. päivä maaliskuuta klo 13. Varaa jo nyt myös huhtikuun 4. päivä kalenteriin. Kerhon toiminnan neljäskymmenes vuosi on menossa. Tervetuloa!

Vpl. Pyhäjärvi-seura ry:n sääntömääräinen kevätkokous su 31.3.2019 klo 13 Karjala-talon Sortavala-sali. Kahvit klo 13.30 ja klo 14 kysellään Kuulutko pyhäjärveläiseen sukuuni. Asiantuntijoina Esko Simonen, Kauko Hinkkanen ja Antero Pärssinen.

Vpl Pyhäkylä-Seura pitää kevätkokouksen Kinnalan Koululla la. 27.4.2019 klo 12.00.

Ohjelmassa katsaus Pyhäjärven luontoon, yhteislaulua, arpajaiset, seurustelua. Seura tarjoaa osallistujille ruuan ja lopuksi kahvit. Ilmoitathan ystävällisesti tulostasi 20.4. mennessä. Tervetuloa. Mauri Hauhia puh. 040 0213369 tai taubila@pp.inet.fi tai Seija Jokinen puh. 040 8355820 seija.jokinen@netti.fi

Oikaisut joulukuun lehteen

Sivulla 6 Tampereen kerhon pikkujoulujutussa oli nimivirhe. Aila-puheenjohtajan sukunimi on Kuhlman.

"Tonttu-ukko ja tonttuakka" kirjoitukseen sivulla 6 lipsahti myös nimivirhe. Lankatonttujen tekijän nimi on Aira Ranta-Pantti.

Toimitus pahoittelee virheitä.

Seuraava Vpl. Pyhäjärvi-lehti ilmestyy maaliskuussa 2019. Aineistot toimittukseen viimeistään 10.3. mennessä, kiitos!

vpl. Pyhäjärvi

Julkaisija:
Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö sr
Kotisivut: [www.karjalanliitto.fi/
vplpyhajarvisaatio](http://www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio)

Vt päätoimittaja:
Riikka Salokannel
Riihelänkatu 28,
15810 Lahti
puh. 044 2312 422
riikkamaria.salokannel@gmail.com

Toimitusneuvosto:
Tarja Kopalainen,
Pertti Hakanen,
Mauri Hauhia,
Kirsti Naskali,
Esko Pulakka ja
Markku Pärssinen.

Toimituksella on oikeus lyhentää ja muokata lehteen lähetettyä aineistoa.

Tilaukset, jakeluhäiriöt ja osoitteenmuutokset:
Säätiön asiamies
Kirsti Naskali.
kts. yhteystiedot alta.

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön asiamies:
Kirsti Naskali, Miharintie 312, 37200 Siuro
puh. 040 719 2692
kirsti.naskali@gmail.com

Sivunvalmistus:
Rami Toivonen
Studio Rami Toivonen

Painopaikka:
Botnia-Print Oy
Kokkola

Lehden vuosikerran tilaushinta 35 euroa

Ilmoitushinnat:	kuolinilmoitukset	0,70 e
	tekstissä	0,80 e
	pienin ilmoitus	20 e
	Hintoihin lisätään alv 24 %	